

Scrisori inedite comunicate de Vasile Cărbășiș

Redăm cinci scrisori, în ordine cronologică, de la Vasile Lascăr, Ion I.C. Brătianu, Eugen Brote, Vintilă I.C. Brătianu și N. Iorga.

1. 1903, ianuarie 9, București. Vasile Lascăr, ministrul de interne, îi scria doctorului Dem. D. Culcer, prefectul județului Gorj, să continue cu aceeași străduință pentru întărirea partidului liberal din acest județ.

Iubite doctore,

Privim cu o deosebită satisfacțiune străduințele ce faci, pentru a întări partidul liberal din Gorj.

Suntem siguri că vei izbuti să îi redai puterea și strălucirea ce avea în trecut.

Încredințat că noi îi vom da tot sprijinul nostru, ca să reușești pe deplin, căci suntem convinși că lucrând astfel, faci un adevărat serviciu nu numai cauzei liberale, dară și țării.

Profit de această ocaziune pentru a te încunoștința că ori ce ajutor va trebui să dăm noi de la centru, nu-l vom da decât după cererea și cu consimțământul Dv., ca reprezentant al guvernului în localitate, și mai ales ca conducător al partidului de aici, căci singur în drept și ca măsură a expune ce trebuie să se facă pentru bunul mers al afacerilor publice și întărirea partidului.

Te rog primește o strângere de mână pentru serviciu.

V. Lascăr

2. 1903, iulie 14, București. Ion I.C. Brătianu, ministrul lucrărilor publice, informează pe doctorul Dem. D. Culcer, prefectul județului Gorj, despre vizita unor ofițeri ruși, care vor face o excursie pe Valea Jiului. Îi atrage atenția ca primirea și excursia să fie cât mai simple, fără nici un alaiu.

Scumpe doctore,

Zilele acestea regimentul Dv. de infanterie va primi vizita ofițerilor ruși din regimentul regelui.

De la București s-au dat instrucțiunile necesare ca primirea să fie călduroasă dar nu exagerată. Trebuie să se păstreze evenimentului caracterul unei manifestații de camaraderie, fără a lăsa să denigreze în vreun marș triumfal cu participarea populațiilor. E vorba de o simplă serbare militară la care celelalte administrații nu vor contribui decât prin asistarea D-tale și a lui Titu¹ sau a ajutorului de primar la prânzul oferit de ofițerii români. De asemenea la excursie, care e vorba a o face pe Jiu, nu să cadă să meargă decât câțiva dintre ofițeri 5 sau 6 trăsuri, pentru ca nu cumva cortegiul devenind important, să producă o impresie nepotrivită.

Neștiind dacă Titu nu e la Karlsbad, mă abțin de a îi scrie și lui în caz de nevoie sper că vei binevoi a îi comunica dorințele noastre. Profit de ocaziune pentru a prezenta omagiile mele doamnei Culcer și a-ți reînoi scumpe doctore, asigurarea cordialei mele afecțiuni.

Ion I.C. Brătianu

3. 1904, decembrie 15, Găuceana. Eugen Brote, fruntaș al mișcării memorandiste, către Ilarie Chendi, critic literar, descrie aspecte din acțiunile politice ale românilor din Transilvania.

Iubite Domnule Chendi,

Din informațiunile ce le dă scrisoarea alăturată a părintelui Ciorogariu, pe care ți-o restituți cu mulțumiri, ar rezulta, că toți românii grupați în „bănățeni” ar „deveni” și „ungureni” se pregătesc pentru alegeri, și că între aceste grupuri n-ar exista vreo legătură. Ungurenii – adică cei din comitatul Aradului și al Bihorului – par a fi înțeleși asupra condițiilor însă nu și asupra programului lor de acțiune. O asemenea situație nu este potrivită pentru inițierea unei acțiuni politice serioasă și generală a românilor. Deputații români vestiți în camera din Pesta – nu însemnează politicește nimic sau foarte puțin.

Pentru ca să este ceva din această mișcare românească cred că este indispensabilă ca toți candidații românilor să caute a se înțelege între ei, să-și stabilească un program comun cu care intră în alegeri și să-și desemneze un cap al lor, care să-i conducă și să-i reprezinte în toate privințele și în toate părțile. O asemenea organizație simplă ar lămurii ideile, ar face cu puțință o acțiune serioasă și ar împiedica multe rele, bunăoară excursiuni a la Vaida –Vlad, cochetări cu Kossuthiștii etc. Pentru cauza națională este în prezent cu totul indiferent dacă candidații români rees sau nu în alegeri. Important este că românii să manifeste în mod serios voința lor a intra în parlament și să declare hotărât că țin în toate împrejurările la împărat. O asemenea opozițiune a românilor ar trecea de cea mai norocoasă pentru răfuiala cea mare, care va trebui să se facă mai curând sau mai târziu cu ungurii și cu politica lor nebună. În ceasul răfuiei regatul român ne va da ajutorul adevărat. Ajutorul acesta va fi cu atât mai mare, cu cât regatul va fi pe atunci mai tare.

Cam aceste așa fi avut de spus și părintelui Ciorogariu.

Cu cele mai amicale salutări
al d-tale devotat

Eugen Brote

4. 1911, septembrie 16, București. Vintilă I.C. Brătianu, directorul Băncii Naționale, către doctorul Dem. D. Culcer din Tg-Jiu relevă situația monetară a Băncii Naționale cât și situația financiară grea a României din acel timp.

Stimate Domnule Culcer,

Fratele meu Ion care a petrecut numai câteva ceasuri în oraș, unde a găsit scrisoarea d-tale, mă însărcinează să vă răspund eu în locul lui. Aceasta mai cu seamă că îmi atribuiți „o atât puternicie” la Banca Națională, pe care din nenorocire nu o am. Cum zice cronicarul: omul este sub puterea vremurilor. Și în acest caz din nenorocire, dezastrul financiar care ne amenință, nu mai este putința de acțiune a omului și chiar a instituțiilor.

Nefiind în Banca Națională, nu știu ce ar fi dat la diferite epoce ca plata în străinătate, scăderea însă repede a leului, cred că limpezește pentru toți putința de a putea valuta asupra străinătății.

Banca Națională n-ar putea dispune de disponibilități de acest fel, decât dacă ar găsi în guvern un ajutor în procurarea lor, ori tocmai inversul va produce mai cu seamă acum când leul a scăzut atât de mult, aș avea curajul mai puțin ca oricând să intervin cu o cerere pe care de la început aș crede-o în neputință de a fi executată.

De aceea cred că și d-ta să faci ca toți oamenii care cunosc situația grea de azi, să aștepte timpuri mai bune, când sacrificiile făcute pentru valută, să nu fie ruinătoare ca cele de azi, și când pentru 80.000 de franci schimbați ceri 800.000 de lei.

Când va fi acest timp? Nimeni nu poate preciza, dar el nu poate să nu vie, după ce țara își va relua o cale mai normală, ca prin care trece azi. Cu părerea mea de rău de a nu (fi) putut să vă dau un răspuns mai cuprinzător cu dorințele d-tale, vă rog să primiți asigurarea sentimentelor mele distinse.

Vintilă I.C. Brătianu

5. 1926, august 22, Vălenii de Munte. N. Iorga, în calitate de președinte al Ligii Culturale, scrie maiorului Elian, membru al Ligii din Buftea, despre neprezentarea unei piese de teatru în aer liber.

Scumpii mei domni,

N-am fost la reprezentație și nu pot judeca cum au fost servite rolurile. Și, cum n-ați fost pe la mine, în grabă, n-am putut afla reaua găzduire de care vă plângeți. Dacă lumea a râs, aceasta să nu vă supere, dacă aveți conștiința că v-ați făcut bine datoria.

Și eu sunt însă de părere că e bine ca piese străine și grele nu sunt potrivite pentru diletanți, oricâtă bună voință ar avea. V-aș fi văzut bucuros vreo piesă de Alecsandri.

Adaug că lipsa mea a fost adusă de obligația ce avem de a primi un oaspete sârb, colegul Ibrovac.

Primiți, vă rog, asigurarea întregii mele simpatii.

N. Iorga,
Președintele Ligei Culturale

Notă:

1. Este vorba de avocatul Titu Frumușeanu, primarul orașului Tg-Jiu.